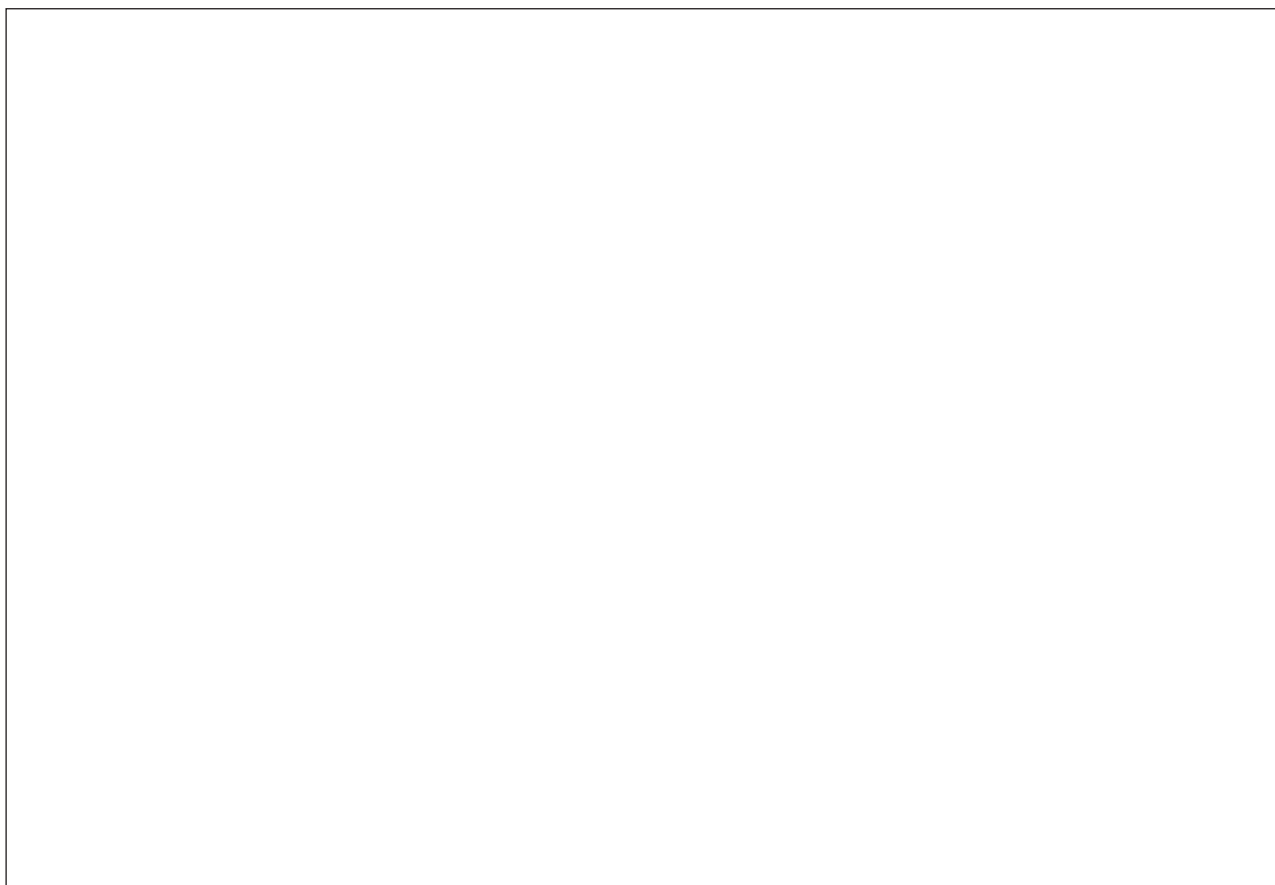

Nus avessan bler da raquintar, mo nagin taidla nus!

L'istorgia da la segunda guerra mundiala en furma da film.

■ (anr) Davant la camera duain 500 umens e dunnas svizras che han vivì la segunda guerra mundiala raquintar davart lur regurdientschas ed experientschas da lez temp. Cun registrar ed archivar quests destins da singulas persunas vulan 30 auturs da film ed istorichers realisar in purtret da la Svizra e sia istorgia durant la guerra. Il pled han, sper exponents da la politica e da l'armada principalmain la glied simpla. I sa tracta da la davosa schanza per segirar reminiscenzas autenticas da la generaziun da gliez temp.

Cun ses film «Ils sclavs da Hitler» ha *Frédéric Gonseth* (La Croix-Lutry) gia realisà in film da documentaziun pertutgant la segunda guerra mundiala. Suentar avair vesì ses film, sajan blers visitaders vegnids tar el ed hajan ditg: «Jau avess era bler da raquintar, mo nagin taidla mai!» Quai ha plaschì a Gonseth. El ha pensà da dar ina giada la pussaivladad er a la glied simpla da raquintar da lur regurdientschas. Durant ils onns 1996 – 98 hai dà grondas discussiuns davart la rolla da la Svizra durant la segunda guerra. Ils puntgs da vista èn stads fitg cuntravers. Diversas posiziuns da la generaziun creschida si suenter la guerra han offendì la populaziun activa da lez temp, principalmain tut quels che han fatg da buna fai tut lur pussaivel per la suveranità ed il survivor da la Svizra. Quests eveniments èn lura stads la raschun da furmar il 1998 ina grupp da project «Archimob» cun auturs da film ed istorichers.

Legenda

Per na laschar murir l'istorgia

I fa prescha. Prest èn las perditgas mortas. Avant che quai saja il cas, vul ina equipa scolada a posta per quest intent retschertgar tar 500 perditgas contemporanas da tut las regiuns da la Svizra davart lur regurdanzas ed atgnas experientschas durant la guerra. La finamira è da dar a schuldads, a lavurers, a dun-

nas, a fugitivs ed ad internads la pussaivladad da documentar lur impressiuns davart il temp da guerra cun tun e maletg. Per propi han ins gist cumenzà cun il project che vegn realisà tenor la nova metoda «Oral history». Fin uss èn var 50 intervistas realisadas. Ins quinta da pudair terminar l'acziun l'onn 2000. La documentaziun vegn a star a dispo-

siziun als istorichers, dentant er al public. Previs èn ils archivs a Genevra, Soluturn, Turitg e Lugano. Previsa è er ina publicaziun sin l'internet. Questa documentaziun vegn ad esser in testament grondius per las generaziuns futuras. L'entira lavur custa var 1,4 miliuns francs. Ella vegn finanziada dad instituziuns publicas (universitads,

SSR, fondo chantunal da lottaria, confederaziun e.a.).

Era persunas rumantschas han il pled

Naturalmain ch'i dat era intervistas cun Grischunas e Grischuns. Tranter quests èn era tschintg persunas rumantschas. Ils partenaris n'èn dentant anc betg determinads tuts. La pressa po er accumulagnar l'equipa da film. Per la «Südostschweiz» vegn la redactura *Annetta Bundi* Cuira/Berna ad esser preschenta. Dentant er la pressa rumantscha (anr) na duai betg mancar.

Perditgas contemporanas che han interess pon s'adressar a: Annetta Bundi, Forstweg 61, 3012 Berna, Geschichte jetzt! Waffenplatzstrasse 53, 8002 Zürich, u «Archimod», Les Jordils, 1602 La Croix-Lutry.

Oral history

«Oral history» è ina nova metoda da documentaziun. Ella pussibilitescha er a glied simpla da s'exprimer davart tscherts eveniments. Quai dettia ina basa da documentaziun bler pli vasta e pli objectiva. Da l'istorgia dals «gronds» è Oral history daventada la pledadra dals «pitschens», numnadain er da la glied simpla ch'influenzescha er ils eveniments en la cuminanza. La metoda d'Oral history è vegnida applitgada en ils onns settanta en ils Stadis Unids da l'America. Dapi intgins onns è ella preschenta er en Germania, en l'Engalterra ed en Frantscha. En Svizra fan ins ils emprims pass cun questa metoda.